

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 10 mars 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § i lagen den 31 maj 1918 innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län m. m.

Genom en den 7 februari 1924 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 33, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) LAG

om ändrad lydelse av 9 § i lagen den 31 maj 1918 (nr 288) innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län.

Härigenom förordnas, att 9 § i lagen den 31 maj 1918 innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län skall i nedan angiven del erhålla följande lydelse:

9 §.

Har inmutning — — — — — densamma.

Intill dess — — — — — gode männen.

Därest — — — — — bestämmas.

I händelse kronan efter utmålsförrättningen anmäler sig till begagnande av sin jordägareandel, varde genom beslut, som på ansökan meddelas av bergmästaren, till kronan utgående avgift minskad i förhållande till den andel, varmed kronan ingår i gruvföretaget.

Varder gruvanläggningen — — — — — gruvestadgan sägs.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1924.

2) LAG

om fortsatt tillämpning av lagen den 31 maj 1918 (nr 288) innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län.

Härigenom förordnas, att det förbud, som i 1 § i lagen den 31 maj 1918 innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län stadgas mot inmutning av järnmalmsfyndigheter för annans än kronans räkning, vilket förbud gäller till den 1 oktober 1924, skall äga fortsatt giltighet till den 1 januari 1926 samt att övriga bestämmelser i sagda lag skola äga tillämpning med avseende å inmutning, som i samma bestämmelser avses, där denna sökes före sistnämnda dag.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1924.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för de i propositionen framlagda förslagen, får utskottet hänvisa till propositionen jämte därvid fogade protokollsutdrag.

Vad till en början angår det framlagda förslaget om ändring av 9 § uti 1918 års lag, vill utskottet i korthet erinra om de punkter, rörande vilka sagda lag skiljer sig från 1884 års gruvestadga och vilka i detta sammanhang äro av intresse. Ändring av
9 §.

Enligt 1884 års gruvestadga skall, sedan på inmutarens ansökning vederbörlig mutsedel blivit av bergmästaren utfärdad, denna mutsedel, vid inmutningsrättens förlust, minst fjorton dagar innan något arbete å det inmutade området börjas, i bestyrkt avskrift lämnas till såväl det inmutade områdets ägare som den, vilken med nyttjanderätt innehar eller brukar detsamma. Vidare åligger det inmutaren att inom tre eller undantagsvis fem år från mutsedelns utfärdande hava ej mindre fullgjort det arbete å fyndigheten, som erfordras för anvisande av utmål eller det utrymme på marken, varinom gruvägaren sedermera har rätt att med andras uteslutande bedriva gruvarbetet, än även till bergmästaren ingivit ansökning om utmålets utläggande. Vid den därpå följande s. k. utmålsförrättningen äger inmutaren själv bestämma, huru stort utrymme inom utmålet han för sitt arbete ovan jord behöver. För detta markutrymme åligger det honom att till ägare och brukare erlægga lösen, vars belopp efter vissa grunder skall vid utmålsförrättningen bestämmas. 1884 års gru-
vestadga.

Den lösen, som, enligt vad ovan sagts, skall tillkomma jordägare, kan emellertid under viss förutsättning komma att sättas till ett lägre belopp än det, varmed den eljest skulle hava utgått, nämligen för den händelse jordägaren anmäler sig till begagnande av sin s. k. jordägareandel eller den

rätt, som tillkommer jordägaren att intill hälften med inmutaren deltaga i gruvarbetet och den därav fallande vinsten. Sådan anmälan skall, med visst angivet undantag, göras senast vid utmålsförrättningen. Om nu jordägaren vid utmålsförrättningen eller tidigare på nämnt sätt anmält sig vilja för större eller mindre del ingå i gruvföretaget, skall ovannämnda honom tillkommande lösen i förhållande därefter minskas.

1918 års lag. 1918 års lag har allenast avseende å rätten till inmutning å sådan inom Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län belägen jord, som tillhör kronan och icke innehaves under ständig besittningsrätt eller är anslagen till boställe. Genom särskilda lagar, den senaste av den 13 april 1923, har dess giltighetstid utsträckt till den 1 oktober 1924. 1918 års lag skiljer sig från gruvestadgan till en början därutinnan, att det arbete å fyndigheten, som erfordras för utmåls anvisande, skall vara fullgjort och ansökning om utmål till bergmästaren ingiven inom ett eller undantagsvis två år från mutsedelns utfärdande. Vad beträffar lösen för mark, som inmutaren förklarar sig inom utmålet behöva för sitt arbete ovan jord, så skall sådan lösen icke erläggas förrän med anledning av bestämmelserna i ny, ännu icke utfärdad lag dylik lösen må hava blivit fastställd. Intill dess lösen sålunda blivit bestämd, skall inmutaren i stället såsom gottgörelse för begagnandet av den mark, han tager i anspråk inom utmålet, för varje år förskottsvis erlægga en viss avgift till kronan ävensom till envar annan, vilkens rätt är i fråga. Denna avgifts storlek skall vid utmålsförrättningen bestämmas.

Liksom enligt gruvestadgan den jordägaren tillkommande lösen skall till beloppet minskas, för den händelse han begagnar sig av sin jordägareandel, så skall enligt 1918 års lag nyssberörda kronan tillkommande årliga avgift under samma förutsättning nedsättas. Emellertid är enligt sistnämnda lag tiden för anmälan om begagnande av jordägareandel icke så begränsad som enligt gruvestadgan, utan kronan äger göra sådan anmälan inom fem år från det avskrift av mutsedeln, på grund av ovannämnda föreskrift i gruvestadgan, blivit ingiven till länsstyrelsen såsom representant för kronan. Följaktligen kan lätteligen inträffa, att dylik anmälan kommer att ske efter utmålsförrättningen, m. a. o. efter det den årliga avgiften redan blivit bestämd. Under sådana förhållanden är nu enligt 9 § i 1918 års lag inmutaren berättigad påkalla ny förrättning för erhållande av den jämkning i fråga om fastställd avgift, som föranledes av kronans inträde i gruvföretaget.

Propositionen.

Ifrågavarande lagförslag innebär, att, genom ändring av lagens 9 §, nyssnämnda jämkning i den kronan tillkommande årliga avgift skall kunna vidtagas utan den omgång, som en ny förrättning innebär. I stället föreslås, att sådan jämkning skall kunna ske genom beslut, som på ansökning meddelas av bergmästaren.

Utskottet.

Vid granskning av ifrågavarande förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § i lagen den 31 maj 1918 innefattande särskilda bestämmelser angående

rätten till inmutning inom vissa län har utskottet icke funnit någon anledning till anmärkning mot samma förslag.

Vidkommande härefter det i propositionen framlagda förslaget till lag om fortsatt tillämpning av nyssnämnda lag, har utskottet icke heller vid granskning av detta lagförslag funnit skäl till anmärkning mot detsamma. **Lagens fortsatta tillämpning.**

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att ifrågavarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 mars 1924.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hederstierna*, *Rogberg**, *Edw. Larson**, *Åkerman*, *Olaus Pettersson*, *K. G. Westman*, *Klefbeck* och *Sandegård*;

från andra kammaren: herrar *Pettersson* i Södertälje, *Lindqvist* i Halmstad, *Strid*, *Lindley*, *Nilsson* i Antnäs*, *Johanson* i Huskvarna, *Billqvist** och *Olsson* i Kalmar*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.